

2. Зернецька О. Рух смислів в глобальному інтернет-середовищі. Смысловая морфология социума. Київ: Ін-т соціології НАН України, 2012. С. 371–389.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-178-7-3>

ЖІНОЧИЙ ТОВАРИСЬКИЙ РУХ НА ЗАХІДНІЙ УКРАЇНІ ДО 1939 РОКУ В ДЗЕРКАЛІ ПЕРІОДИЧНИХ ВИДАНЬ

Романюк Л. Б.

*кандидат мистецтвознавства, доцент,
доцент кафедри музичної україністики
та народно-інструментального мистецтва*

*Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
м. Івано-Франківськ, Україна*

Товариський жіночий рух на теренах Західної України – непересічне явище суспільного життя краю останньої чверті ХІХ – першої половини ХХ ст. Громадсько-просвітницькі, політичні, релігійні, господарські і культурно-мистецькі товариства стали тими осередками, навколо яких гуртувалася активна частина суспільства, яка зуміла не лише організувати, але і розбудувати свої організації: українську «Просвіту», «Рідну школу», «Товариство українських жінок», «Жіночу громаду», «Союз українок», «Руську бесіду», Наукове товариство імені Т. Шевченка, спортивно-фізкультурні організації «Сокіл», «Січ», «Пласт», тощо. Серед польських – «Towarzystwo Oszczedności Kobiet», «Solidacje Nauczycielek», «Solidacje Pań Polskich», «Kola Panie», «Czytelnia dla Kobiet», «Komitet Równouprawnienia Kobiet» тощо. Широка практика цих товариств передбачала освітню, виховну, пропагандистську сфери, що виявилось у розвитку приватного шкільництва, позашкільній роботі, створенні дошкільних установ. Організація мистецьких колективів, курсів і гуртків, проведення конкурсів, приурочених до певних історичних дат та відзначення видатних постатей, святкових академій і концертних імпрез сприяла зростанню рівня освіченості та розвитку культури поліетнічного середовища регіону.

Вивчення динаміки та особливостей розвитку товариського жіночого руху у Галичині, його впливу на політичне, соціально-економічне, релігійне та культурно-освітнє життя регіону неможливе без аналізу

періодичних видань того часу. Їх дослідження дає можливість розкриття специфіки як жіночого руху загалом, так і ролі окремої суспільно активної жінки; сприяє досягненню феміністичного руху в найбільших містах краю та у повітах на загал; допомагає зібрати і проаналізувати фактаж і особистісні враження від подій та явищ окремих громадян в контексті жіночого руху у Галичині.

В останній чверті XIX – першому двадцятилітті XX ст. діяльність жіночих товариств відображалася у альманахах «Наша доля», «Перший вінок», газеті «Мета» (1908 р.), додатку до газети «Діло» – «Жіноче діло» (1912 р., під редакцією О. Кисілевської). «Мета» була друкованим органом українських поступових жінок і була призначена керівницям громадських жіночих організацій і міській інтелігенції. Для наступного періоду розвитку жіночих періодичних видань, 1919 – 1939 рр., характерне поступове зростання жіночої публікаційної активності. Відтак друкуються журнали «Наша мета» (1919 р.), «Жіночий вісник» (1922 р.), «Нова хата» (1925 – 1939 рр.), «Жіноча доля» (1925 – 1939 рр.), додаток до «Сільського господаря» «Українська господиня» (1929 р.), «Жіноча воля» (1932 – 1939 рр.), «Жінка» (1935 – 1939 рр.), «Громадянка» (1938 р.), «Українка» (1938 – 1939 рр.), «Світ українки» (1938 р.), та інші. Завдяки цим виданням вдалося відстежити процес утворення товариств, їх структуру, динаміку розвитку та сфери діяльності в географічно-територіальній перспективі.

У польських періодичних виданнях «Przegląd Kobięcny», «Głos Dziewcząt Polskich», «Kurjer Lwowski», «Gazeta Lwowska» основна увага була зосереджена переважно на культурно-просвітницькій практиці різних об'єднань, у меншій мірі – на політичній та соціально-економічній, що було суголосним сутності більшості тодішніх жіночих товариств. У процесі аналізу публікацій, що стосуються культурно-просвітницької діяльності з'ясовано, що товариства у цій діяльності поєднували практичні і теоретичні фахові знання, сприяли вихованню жіноцтва у патріотичному дусі. Публікації у контексті згаданих тем мали як суто інформативний, констатуючий характер, так і аналітичний. У фокусі основної уваги залишалася практична діяльність жіночих товариств в аспекті організації святкових урочистостей, різноманітних імпрез, курсів, конкурсів, тематичних розважальних вечорів, які досить часто проводилися із благою метою. Нею займалися такі товариства: «Koło Pań TSL» («Towarzystwa Szkoły Ludowej»), «Towarzystwo Domu im. Elizy Orzeszkowej dla Słuchaczy Szkół Wyższych we Lwowie» та інші. Різноманітними були і форми культурно-просвітницької роботи. Наприклад, зусиллями учасниць цих товариств було організовано курси з гігієни [2], самоосвіти, метою яких був

розвиток навичок читання, уміння користуватися бібліотекою, друкували книги [3]. Товариство КРОК прагнуло побудувати власне приміщення із лекційною залом, бібліотекою, їдальнею, кімнатами для працюючих самотніх жінок, проводило для студенток Львівського університету різноманітні тематичні вечори [4] тощо.

Діяльність «Союзу українок» у Станіславові, за публікаціями місцевої преси, можна назвати опікунсько-просвітницькою, адже велика увага приділялася в першу чергу роботі з дітьми. Товариство взяло на себе місію з організації позакласної роботи, яка полягала у організації в школах дитячих театральних студій. Таким чином, діяльність товариства відстоювала позиції пріоритету естетичного виховання та освіти підростаючого покоління як важливого чинника розвитку української культури, сприяло формуванню його ціннісно-світоглядних пріоритетів. Усвідомлюючи важливість освіти для української жінки наприкінці XIX – на початку XX ст. товариство відкрило жіночий інститут у Станіславові, яким керувало протягом всіх років його діяльності [1].

Газета римо-католицької церкви «Głos Dziewcząt Polskich», яка виходила у Кракові від 1904 року, інформувала про культурно-просвітницьку та благодійну діяльність «Stowarzyszenia Sług Św. Zyty». Свята цього товариства супроводжувалися молитвами, організацією вистав на релігійну тематику. Серед галицької періодики про діяльність польських жіночих товариств найбільше інформував «Kurjer Lwowski». Упродовж сорока років, починаючи з 1880-х, у цьому журналі подається інформація про діяльність понад двадцяти жіночих організацій. Статті і повідомлення різного характеру були вміщені у рубриках «Kronika», «We Lwowie», «Ze Stowarzyszeń», були також публікації поза ними. Найповніше у часописі було представлено діяльність таких товариств: «Polski Związek Niewiast Katolickich», «Czytelnia dla Kobiet», «Polskie Zjednoczenie Studentek Wszechnicy Lwowskiej», «Pomoc Przemysłowa», «Związek Równoprawnienia Kobiet», «Stowarzyszenie Nauczycielek» та інших. Для статей польських авторів характерна наявність порад щодо організації праці та деталізованим описом структури цих товариств відносно їх статутів.

Отже, у процесі аналізу української та польської галицької періодики останньої третини XIX – першої половини XX ст. з'ясовано, що загалом національна преса інформувала, передовсім, про жіночі товариства своєї етнічної групи, натомість діяльність інших залишалася не розкритою. Така некоректність пов'язана із політичними чинниками та підвищенням міжнаціональної напруги упродовж означеного періоду між представниками обох націй у Галичині. У фокусі тогочасної періодики були актуальні на той час для жінок проблеми: освітні і

політичне рівноправ'я, соціальні гарантії, економічна самодостатність, рівність у виборчих правах. У статтях, де розглядалася культурно-просвітницька діяльність жіночих організацій широко висвітлювалися проблеми підвищення освітнього і культурного рівня жіноцтва, покращення шкільної програми, доступу жінок до вищої освіти, надання стипендій для дівчат, а також благодійність. Дедалі більше на сторінках галицьких часописів поширювалися феміністичні ідеї, суголосні західноєвропейським тенденціям того часу, що дозволяє стверджувати про важливу функцію періодичних видань як історичного джерела у процесі висвітлення динаміки розвитку жіночого руху на теренах Галичини.

Література:

1. Романюк Л. Музичне і театральне життя Станиславова (друга половина XIX – перша половина XX ст.) : монографія / Романюк Л. Б., Черепанини М. В. Івано-Франківськ : Супрун В. П., 2016. 508 с.
2. Bardzo dobre kursy. Głos kobiet. 1913. 30 marca. S. 5.
3. Czytanie i nauka dla kobiet. Głos kobiet . 1911. 11 czerwiec. S. 6.
4. Studentki – Orzeszkowej. Ster. 1910. № 7 i 8. S. 292.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-178-7-4>

КУЛЬТУРА ЗВУКОВИДОБУВАННЯ ПІАНІСТА ТА РОБОТА НАД ГАМАМИ В КЛАСІ РОЯЛЮ

Сапсович О. А.

кандидат мистецтвознавства,

доцент кафедри спеціального фортепіано

*Одеська національна музична академія імені А. В. Нежданової
м. Одеса, Україна*

Як показує практика, далеко не всі піаністи належним чином відчувають і усвідомлюють, що справді філігранна робота над піаністичною *технікою* сприяє не просто розвитку навичок віртуозної, швидкісної та спритної гри з належною витримкою, але вирішує і куди тонкіше завдання опанування своїм власним туше при виконанні кантилени. Насправді ювелірне володіння мелодією, в якій мінімізовані, а в ідеалі виключені раптові коливання ваги (звуківі «провали»),